

**DIREKCIJA ZA CIVILNO
ZRAKOPLOVSTVO
BOSNE I HERCEGOVINE**

1182

Temeljem članka 16. i članka 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09) i članka 14. Zakona o zrakoplovstvu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni ravnatelj Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O
UVJETIMA I NAČINU IZDAVANJA POTVRDE
AERODROMSKOG OPERATORA**

Članak 1.

U članku 2. stavak (2) mijenja se i glasi:

- (2) "Odredbe ovoga pravilnika selektivno se primjenjuju na: opća letjelišta, posebna letjelišta-terene, helidrome i hidrodrome koji podliježu izdavanju potvrde za aerodrom".

Članak 2.

U članku 3. pojam Aerodromski operator mijenja se i glasi:

"Aerodromski operator je svako fizičko ili pravno lice koje upravlja aerodromom".

Članak 3.

- (1) U članku 4. stavak (1) dodaje se točka d) koja glasi:
- d) "Međunarodni i domaći zračni promet, kao i sportsko letenje i letenje za sopstvene potrebe, u Bosni i Hercegovini dozvoljeno je samo na međunarodnim aerodromima, letjelištima i helidromima čiji operator/vlasnik posjeduje potvrdu za aerodrom, izdatu od strane Direkcije za civilno zrakoplovstvo".
- (2) U članku 4. točka c) mijenja se i glasi:
- c) "Helikopteri koji se koriste za komercijalni ili nekomercijalni zračni promet".

Članak 4.

- (1) U članku 7. stavak (2) iza riječi: "za javnu uporabu" dodaju se riječi: "običnu i privremenu".
- (2) U članku 7. stavak (3) briše se sljedeće: "i u koordinaciji sa mjerodavnim entitetskim direkcijama".

Članak 5.

U članku 14. iza riječi: "čiji iznos" dodaje se: "je određen Odlukom o naknadama za financiranje rada BHDCA po osnovu članka 13. stavak (1) točka e) Zakona o zrakoplovstvu".

Članak 6.

- (1) U članku 15. stavak (2) "Proces izdavanja potvrde obuhvata": mijenja se i glasi:
- "Kod prvog izdavanja potvrde, proces obuhvata: "
- (2) U članku 15. dodaje se stavak (3) koji glasi:
- (3) "Kod produženja potvrde, proces obuhvata:
- a) podnošenje i razmatranje zahtjeva;
- b) provedba postupka utvrđivanja ispunjenosti uvjeta za produženje potvrde;
- c) rješavanje po zahtjevu (izdavanje ili odbijanje); i
- d) sukladno potrebama operatora, objavljivanje informacija o produženju potvrde u AIP-u BiH."

Članak 7.

Članak 17. stavak (1) se dopunjuje tako što se na početku stavka dodaje rečenica: "Kod izdavanja/produžavanja potvrde, proces može obuhvatati i dodatnu aktivnost koja se naziva Preliminarna procjena. Preliminarna procjena se radi samo u slučaju ako BHDCA odluči da je potrebna radi nastavka postupka."

Članak 8.

- (1) U članku 18. u naslovu dodati: **b) "Podnošenje i razmatranje zahtjeva"**.
- (2) U članku 18. stavak (1) mijenja se i glasi:
- (1) "Kod izdavanja/produženja potvrde, aerodromski operator/vlasnik treba da dostavi u BHDCA sljedeće: "
- (3) U članku 18. točka b) mijenja se i glasi:
- b) "dokaz o uplati administrativne pristojbe i naknade".
- (4) U članku 18. mijenja se "prilogu broj 2" u: "prilogu A".

Članak 9.

- (1) U naslovu članka 19. briše se točka b) **"Podnošenje i razmatranje zahtjeva"**.
- (2) U članku 19. stavak (1), na početku rečenice dodaje se: "Kod prvog izdavanja potvrde". Dalje ostaje isti tekst.

Članak 10.

U članku 22. briše se: "i dostaviti ga nadležnoj entitetskoj direkciji".

Članak 11.

U članku 24. stavak (1) mijenja se i glasi:

- (1) "Postupak utvrđivanja ispunjenosti uvjeta kod prvog izdavanja potvrde za aerodrom obuhvata".

Članak 12.

U članku 33. točka 3. mijenja se i glasi:

3. "ispunjeni zahtjevi članka 38. Zakona o zrakoplovstvu BiH".

Članak 13.

Članak 34. mijenja se i glasi:

- (1) "Kada BHDCA utvrdi da su ispunjeni uvjeti iz članka 32. i 33. za izdavanje potvrde za aerodrom, aerodromskom operatoru izdat će rješenje, potvrdu za aerodrom, specifikaciju uvjeta za korištenje aerodroma i odobrenje aerodromskog priručnika.
- (2) BHDCA izdaje sljedeće obrasce iz prethodnog stavka:
- a) Rješenje;
- b) Potvrdu za aerodrom na obrascu u Prilogu br. 2, koji je sastavni dio ovoga pravilnika, ovisno od vrste aerodromske potvrde i vrste aerodroma.
- c) Uz Potvrdu za aerodrom se izdaje i Specifikacija uvjeta za korištenje aerodroma - standardnih i dopunskih uvjeta i ograničenja kojih se aerodromski operator mora pridržavati prilikom korištenja aerodroma. Obrazac Specifikacije uvjeta za korištenje aerodroma, ovisno od vrste aerodromske potvrde i vrste aerodroma, dat je u Prilogu 2a ovoga pravilnika i čini njegov sastavni dio.
- d) Uz Potvrdu za aerodrom i Specifikaciju uvjeta za korištenje aerodroma, BHDCA izdaje i Odobrenje na aerodromski priručnik aerodromskom operatoru/vlasniku. U ovisnosti od vrste aerodromske potvrde i vrste aerodroma, izdaje se obrazac koji je definiran u Prilogu 2b ovoga pravilnika, koji čini sastavni dio istoga.
- (3) Potvrda za aerodrom, Specifikacija uvjeta za korištenje aerodroma i Odobrenje aerodromskog priručnika se izdaju na jeziku jednog od tri konstituirana naroda BiH i na engleskom jeziku.

Članak 14.

U članku 36. stavak (3) se mijenja i glasi:

- (3) "Podnositelj zahtjeva na zaključke i rješenja BHDCA može podnijeti žalbu Ministarstvu komunikacija i prometa BiH u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema rješenja ili zaključka. Žalba se podnosi putem BHDCA."

Članak 15.

U članku 38. dodaje se točka 6. koja glasi:

6. "broj potvrde"

Članak 16.

- (1) U članku 39. točka a) mijenja se i glasi:
  - a) "12 mjeseci kod prvog izdavanja".
- (2) U članku 39. točka b) mijenja se i glasi:
  - b) "48 mjeseci nakon drugog izdavanja".

Članak 17.

U članku 42. stavak (2) se mijenja i glasi:

- (2) "Uvjeti i način koji je propisan za izdavanje potvrde za aerodrom važe i za produženje osim uz neke iznimke, a to su:
  - a) u postupku podnošenja i razmatranja zahtjeva, aerodromski priručnik, ako je prethodno odobren od strane BHDCA, a operator nije vršio tokom godine izmjene/dopune, nije potrebno dostavljati uz zahtjev, već se kao takav prihvata izravno. Operator je obvezan dostaviti aerodromski priručnik jedino ako je vršio izmjene/dopune istoga;
  - b) provedba postupka utvrđivanja ispunjenosti uvjeta za produženje potvrde;
  - c) rješavanje po zahtjevu (izdavanje ili odbijanje); i
  - d) sukladno potrebama operatora, objavljivanje informacija o produženju potvrde u AIP-u BiH."

Članak 18.

U članku 49. stavak (2) se mijenja i glasi:

- (2) "Vrijeme trajanja privremene potvrde za aerodrom ovisi o vrsti aerodroma, vrsti letaćkih operacija koje se sprovode, opremi aerodroma, vremenskim uvjetima itd."

Članak 19.

U članku 50. dodaje se stavak (5) koji glasi:

- (5) "Operator aerodroma uz zahtjev za izuzeće obvezan je dostaviti u BHDCA i dokaz o uplati radi sprovođenja postupka odobravanja izuzeća, a sukladno članku 54. Odluke o naknadama za financiranje rada BHDCA po osnovu članka 13. stavak (1) točka e) Zakona o zrakoplovstvu".

Članak 20.

U članku 51. stavak (2) se mijenja i glasi:

- (2) "Aeronautičku studiju može izraditi aerodromski operator ili ovlaštena fizička ili pravna osoba koja je kompetentna i stručna u oblasti civilne avijacije."

Članak 21.

U članku 57. stavak (1) se mijenja i glasi:

- (1) "Operator aerodroma mora dostaviti uz zahtjev kod prvog izdavanja potvrde za aerodrom u BHDCA komplet originalnog aerodromskog priručnika i jednu kopiju. Kod svakog narednog produženja potvrde za aerodrom, u slučaju da se aerodromski priručnik nije mijenjao, a odobren je od strane BHDCA, nije potrebno dostavljati uz zahtjev."

Članak 22.

U članku 70. stavak (1) se mijenja i glasi:

- (1) "Praćenje rada aerodromskog operatora je stalan i neprekidan proces koji je dužna sprovesti BHDCA putem ovlaštenih inspektora i stručnih lica."
- (2) U članku 70. stavak (2) se mijenja i glasi: "Inspekcijski nadzor treba se sprovesti sukladno Pravilniku o sprovođenju inspekcijskog i stručnog nadzora u civilnom zrakoplovstvu i planovima inspekcije i stručnih nadzora aerodroma. Vrijeme i dinamika inspekcije i stručnih nadzora utvrđuje se godišnjim i mjesečnim planovima."
- (3) U članku 70. stavak (3) iza riječi: "ovlaštenim inspektorima" dodaju se riječi: "i stručnim licima".

Članak 23.

U članku 76. stavak (2) se mijenja i glasi:

- (2) "Prilozi uz ovaj pravilnik numerirani su slovima i/ili brojevima i dati su u prilogu ovoga pravilnika, te čine njegov sastavni dio, a označeni su kako slijedi:
Prilog - A - Zahtjev za izdavanje/produženje Potvrde operatora aerodroma;
Prilog - A1 - Obrazac o podacima za rukovođeće osoblje;
Prilog - 1 - Sadržaj aerodromskog priručnika;
Prilog - 2 - Obrazac potvrde za aerodrom, letjelište, helidrom, teren;
Prilog - 2a - Specifikacija uvjeta za korištenje aerodroma;
Prilog - 2b - Odobrenje aerodromskog priručnika".

Članak 24.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-820-1/14

15. rujna 2014. godine

Banja Luka

Generalni ravnatelj
Đorđe Ratkovića, v. r.

-PRILOG A -

BIH DIRECTORATE OF CIVIL AVIATION
BIH DIRECTORATE OF CIVIL AVIATION

Adresa / Адреса / Address:
 Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine
 Vojvode Pere Krece bb 78000 Banja Luka, BiH
 Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине
 Војводе Пера Креце бб 78000 Банија Лука, БиХ
 Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation
 Vojvode Pere Krece bb 78000 Banja Luka, BiH
 Tel/Fax/Phone: +387 51 921 222, Fax: +387 51 921 820
 e-mail: bhca@bhca.gov.ba
 www.bhca.gov.ba

**ZAHTJEV ZA IZDAVANJE/PRODUŽAVANJE POTVRDE OPERATORA
 AERODROMA
 APPLICATION FOR THE GRANT/EXTENSION OF AERODROME OPERATOR
 CERTIFICATE**

- A) IZDAVANJE / GRANT
 B) PRODUŽENJE / EXTENSION

**VAŽNO – Prije ispunjavanja zahtjeva pažljivo pročitati sljedeći tekst
 IMPORTANT – Please read the following carefully before completing the form**

U cilju otklanjanja eventualnih poteškoća pri rješavanju vašeg zahtjeva, obvezno je dati odgovore na sva pitanja postavljena u ovom obrascu.
It is important that you answer all questions in this application form as fully as possible as this will help to avoid delays in processing your application.

Direkcija za civilno zrakoplovstvo će izdati/produžiti Potvrdu operatoru aerodroma (međunarodnog aerodroma ili letjelišta) samo ukoliko utvrdi da isti ispunjava sve uvjete propisane Zakonom o zrakoplovstvu BiH i Pravilnikom o uvjetima i načinu izdavanja potvrde aerodromskog operatora i ostalim odgovarajućim propisima donešenim na temelju tog Zakona.

The Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation will grant/extend the Aerodrome Operator Certificate to an aerodrome (international airport or airfield) operator only if it is established that the applicant meets all requirements prescribed by the Aviation Law of Bosnia and Herzegovina, the Regulation on the Terms and Conditions for Granting the Airport Operator Certificate and other relevant legislation adopted with this Law as a basis.

Obvezni dio postupka izdavanja/produžavanja potvrde operatora aerodroma je nadzor operatora aerodroma i procjena usklađenosti s prethodno navedenim propisima.

The mandatory part of the Aerodrome Operator Certificate grant/extension procedure is the process of monitoring the Aerodrome Operator and assesment of conformity with aforementioned regulations.

Uz (ispravno) popunjen zahtjev za izdavanje potvrde operatora aerodroma, obvezno je priložiti sve dokumente, dodatke i potvrdu o uplati, navedene u prilogu ovog zahtjeva.

In addition to a (correctly) completed Aerodrome Operator Certificate Grant/Extension Application Form, it is required to enclose all relevant documents, attachments and payment receipt, mentioned in the appendage of this application form.

Zahtjev sa svim potrebnim dokumentima i dodacima možete dostaviti osobno ili putem pošte na adresu:

The application with all the required documents and attachments can be submitted in person or mailed to this postal address:

**Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
 Vojvode Pere Krece bb
 78 000 Banja Luka**

**DIREKCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO BiH / BOSNIA AND HERZEGOVINA DIRECTORATE OF
 CIVIL AVIATION
 ODJEL ZA AERODROME / AGA DEPARTMENT**

1. PODACI O PODNOSITELJU ZAHTJEVA / DETAILS OF APPLICANT

- 1) Operator aerodroma može biti pravna ili fizička osoba. Ukoliko ima više osoba, obvezno je upisati ime(na) osobe(a) operatora aerodroma koji je/su zadužen(i) za sprovođenje uvjeta navedenih u Potvrdi operatora aerodroma.

An Aerodrome Operator can be a legal or natural person. If the Certificate holder is a group of persons, it is required to state the name/s of the Aerodrome Operator person/s responsible for giving effect to the conditions of the Aerodrome Operator Certificate.

- 2) Kada je operator aerodroma jedna osoba, obvezno je priložiti biografiju odgovorne osobe.
Where the Aerodrome Operator is an individual, his/her current Curriculum Vitae (CV) must be enclosed.

- 1.1. Ime i prezime podnosioca zahtjeva
Full name of applicant

- 1.2. Adresa podnosioca zahtjeva
Address of applicant

- 1.3. Broj telefona / *Telephone number*

- 1.4. Broj faksa / *Fax number*

- 1.5. Elektronska adresa / *E-mail address*

2. PODACI O AERODROMU / DETAILS OF AERODROME

- 2.1. Naziv aerodroma / *Name of Aerodrome*

- 2.2. Adresa aerodroma / *Address of Aerodrome*

- 2.3. Broj telefona /faksa
Telephone/ fax number

- 2.4. Elektronska adresa / *E-mail address*

- 2.5. Lokacija aerodroma u odnosu na najbliži grad
Position of the Aerodrome with reference to the nearest town

2.6. Geografske koordinate referentne točke (ARP)
Aerodrome reference points (ARP)

3. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA AERODROMA
(Ispuniti samo ako je podnositelj zahtjeva pravna osoba)
AERODROME ORGANIZATIONAL STRUCTURE
(*To be completed only if applicant is legal person*)

3.1. Predsjednik nadzornog odbora / Chairman of the Supervisory Board

3.1.1. Ime i prezime / *Full name*

3.1.2. Broj telefona / *Telephone number*

3.2. Ravnatelj / Managing Director

3.2.1. Ime i prezime / *Full name*

3.2.2. Broj telefona / *Telephone number*

3.3. Zamjenik ravnatelja / Deputy Director

3.3.1. Ime i prezime / *Full name*

3.3.2. Broj telefona / *Telephone number*

3.4. Osoba odgovorna za organizaciju prometa na aerodromu
Person responsible for the organization of aerodrome traffic flow

3.4.1. Ime i prezime / *Full name*

3.4.2. Pozicija / *Position*

3.4.3. Broj telefona / *Telephone number*

3.5. Osoba odgovorna za sigurnost na aerodromu (SMS)
Person responsible for aerodrome safety (SMS)

3.5.1. Ime i prezime / *Full name*

3.5.2. Pozicija / *Position*

3.5.3. Broj telefona / *Telephone number*

3.6. Osoba zadužena za organiziranje i koordiniranje spasilačko-vatrogasne službe na aerodromu / Person responsible for the organization and coordination of Aerodrome Rescue & Fire Fighting Services (RFFS)

3.6.1. Ime i prezime / Full name

3.6.2. Pozicija / Position

3.6.3. Broj telefona / Telephone number

4. AKTIVNOSTI NA AERODROMU / AERODROME ACTIVITIES

4.1. Period važenja Potvrde operatora aerodroma
Validity period of Aerodrome Operator Certificate

4.2. Da li se Potvrda operatora aerodroma traži za prihvat i otpremu zrakoplova najveće dopuštene uzletne mase veće od 2 370 kg?
Is the Aerodrome Operator Certificate required for groundhandling of aircraft exceeding 2 370 kg MTOW?

DA NE

YES NO

4.3. Da li se Potvrda operatora aerodroma traži za prihvat i otpremu zrakoplova najveće dopuštene uzletne mase manje od 2 370 kg kojima se obavljaju usluge zračnog prijevoza ili se koriste za školovanje letačkog osoblja?
Is the Aerodrome Operator Certificate required for the groundhandling of aircraft with less than 2 370 kg MTOW which are used either for air transportation or flight crew training?

DA NE

YES NO

4.4. Da li se Potvrda operatora aerodroma traži za aerodrom namijenjen za operacije noću?
Is the Aerodrome Operator Certificate required for an aerodrome intended for night operations?

DA NE

YES NO

4.5. Ako je odgovor na prethodno pitanje (4.4) potvrđan, obavezno upisati tehničke podatke o svjetlosnoj signalizaciji operativne površine i rasvjeti platforme.
If the answer to the previous question (4.4.) is affirmative, technical data on aeronautical lights for operational surfaces and the lighting of the apron must be stated.

4.6. Referentni tip zrakoplova za koji je aerodrom namijenjen
Referenced aircraft type to be operated at the aerodrome

4.7. Osnovni tehnički podaci o najvećem (referentnom) zrakoplovu za koji je aerodrom izgrađen i opremljen /
Basic technical details on the heaviest (referenced) aircraft for which the aerodrome was built and equipped.

	KOMERCIJALNI PROMET COMMERCIAL TRANSPORT	ŠKOLOVANJE LETAČKOG OSOBLJA FLIGHT CREW TRAINING
TIP / TYPE		
TEŽINA / WEIGHT		
DUŽINA / LENGTH		
ŠIRINA / WIDTH		

- 4.8. Očekivani prosječni broj operacija referentnog tipa zrakoplova (navedenog u 4.6) tijekom tri najopterećenija mjeseca u godini - jedna operacija podrazumijeva (1) polijetanje ili (1) slijetanje /
An estimated average number of referenced aircraft type operations (referred to in 4.6) during the three busiest months of the year - one operation means (1) departure or (1) landing.

	KOMERCIJALNI PROMET COMMERCIAL TRANSPORT	ŠKOLOVANJE LETAČKOG OSOBLJA FLIGHT CREW TRAINING
TIP / TYPE		
OPERACIJE / OPERATIONS		

5. AERODROMSKE USLUGE / AERODROME SERVICES

Koje od dole navedenih usluga su organizirane na aerodromu?
Which of the below stated services have been established at the aerodrome?

a) Služba kontrole letenja <i>Air Traffic Control Service</i>	DA ☐	NE ☐
	YES ☐	NO ☐
b) Služba informacija o letovima na aerodromu <i>Flight Information Service</i>	DA ☐	NE ☐
	YES ☐	NO ☐
c) Služba za prihvat i otpremu zrakoplova, putnika i prtljage <i>Aircraft, Passengers and Baggage Handling Service</i>	DA ☐	NE ☐
	YES ☐	NO ☐
d) Služba za prihvat i otpremu robe i pošte <i>Cargo and Mail Handling Service</i>	DA ☐	NE ☐
	YES ☐	NO ☐

6. UPRAVLJANJE AERODROMOM / AERODROME MANAGEMENT

a) Da li je podnositelj zahtjeva vlasnik aerodroma? <i>Is the applicant the owner of the aerodrome?</i>	DA ☐	NE ☐
	YES ☐	NO ☐
b) Da li je podnositelj zahtjeva operator aerodroma? <i>Is the applicant the operator of the aerodrome?</i>	DA ☐	NE ☐
	YES ☐	NO ☐

- 6.1. Detalji o pravima na raspolaganje aerodromskom lokacijom (naročito pravni status i imovinsko-pravni odnosi)
Details on the rights of disposition over the aerodrome site (legal status and property rights in particular)

--

- 6.2. Ugovoreni period raspolaganja aerodromskom lokacijom
An agreed period of disposition over the aerodrome site

OD / FROM	DO / TO	VRIJEME TRAJANJA / DURATION PERIOD

- 6.3. Ime, prezime i adresa vlasnika ili ime, prezime i adresa osobe koja je iznajmila zemljište, a uz dopuštenje da se isto koristi kao aerodrom
Full name and address of the owner or full name and address of the person who leased the site, with a permission to use this site as an aerodrome

Da li na lokaciji za aerodrom ili u njoj okolini postoje javna ili privatna prava? DA NE
Are there any public or private rights at the aerodrome site or in its surroundings? YES NO

- 6.4. Ukoliko takva prava postoje, da li je korištenje lokacije za aerodrom u koliziji sa takvim pravima? DA NE
If such rights are there, is the use of the site for aerodrome purposes in contrary to such rights? YES NO

- 6.5. Ukoliko je korištenje aerodroma u koliziji sa tim pravima, da li je sa nositeljem tih prava realiziran ugovor o korištenju lokacije za aerodrom? DA NE
If the use of the aerodrome is contrary to these rights, has a contract on the use of the site for aerodrome purposes been concluded with the holder of these rights? YES NO

- 6.6. Ukoliko je ugovor potpisan, molimo navedite detalje o istom:
If a contract has been signed, please state details thereof:

Da li operator aerodroma ima kontrolu nad svim zrakoplovnim operacijama na aerodromu? DA NE
Is the Aerodrome Operator in control of all air traffic operations at the aerodrome? YES NO

Ukoliko je odgovor na prethodno pitanje negativan, molimo navedite detalje o prirodi zrakoplovnih operacija izvan kontrole operatora aerodroma i ime osobe odgovorne za te operacije
If the answer to the previous question is negative, please state details on the nature of air traffic operations which are out of control of the Aerodrome Operator and full name of a person in charge.

- 6.7. Da li je lokalnim vlastima (općinama) dostavljena karta ili naputak koje ukazuje na ograničenje visine nepokretnih objekata u području aerodroma? DA NE
Have the local authorities (municipalities) been submitted with a map or an instruction pointing at a height limitation of fixed objects in the aerodrome area? YES NO

7. PROMETNO OPTEREĆENJE / AIR TRAFFIC WORKLOAD

Ukupan broj operacija zrakoplova u toj kategoriji tijekom 3 najprometnija mjeseca u godini.
 Jedna operacija podrazumijeva (jedno) polijetanje ili (jedno) slijetanje.
*An overall number of operations in that category during the 3 busiest months of the year.
 One operation means (one) departure or (one) landing.*

7.1.

	Kategorija (u odnosu na težinu zrakoplova) <i>Category (in relation to aircraft weight)</i>	Broj operacija <i>Number of operations</i>
a	MTOW < 2 370 kg	
b	MTOW > 2 370 kg	

8. DODACI / APPENDICES

- a) Aerodromski priručnik (dva štampana primjerka te jedna verzija na kompaktnom disku)
Aerodrome Manual (made in two hard copies and one CD copy)
- b) Kopije uplatnica za naknadu troškova izdavanja/produženja Potvrde aerodromskog operatora
Copies of payment receipts for the Aerodrome Operator Certificate grant/extension fees
- c) Podaci o odgovornim osobama na aerodromu
Details on responsible persons at the aerodrome

9. KOMENTARI / COMMENTS**10. NAPOMENA / NOTE**

- Zahtjev za prvo izdavanje Potvrde operatora aerodroma obvezno je dostaviti 90 (devedeset) dana prije početka planiranih operacija.
An application for the initial grant of the Aerodrome Operator Certificate must be submitted 90 (ninety) days prior to commencing planned operations.
- Zahtjev za produženje ili prijenos Potvrde operatora aerodroma obvezno je dostaviti 60 (šezdeset) dana prije isteka važenja.
An application for the extension of the Aerodrome Operator Certificate must be submitted 60 (sixty) days prior to expiration date.
- Zahtjev za izmjenu Potvrde operatora aerodroma obvezno je dostaviti 30 (trideset) dana prije izmjene.
An application to modify the Aerodrome Operator Certificate must be submitted 30 (thirty) days prior to modification.

11. IZJAVA / STATEMENT

Izjavljujem da su sve navedene informacije točne i da nijedna bitna informacija nije izostavljena.
I declare that all of the given information is correct and no important information has been omitted.

Dokaz o uplati administrativnih taksi, kao i naknada za troškove izdavanja/produžavanja Potvrde aerodromskog operatora, nalazi se u prilogu.

Evidence of payment of the required administrative fees and fees for the grant/extension of the Aerodrome Operator Certificate are attached to this application form.

Ime i prezime (*štampanim slovima*) / Full name (*in capital letters*):

_____;

Potpis podnosioca zahtjeva / Applicant's signature:

_____;

Radno mjesto / Position:

_____

Datum / Date:

_____

BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo komunikacija i prometa Direkcija za civilno zrakoplovstvo		BOSNA I HERCEGOVINA Ministarstvo komunikacija i transporta Direkcija za civilno zrakoplovstvo
BOSNIA AND HERZEGOVINA Ministry of Communication and Transport Directorate of Civil Aviation		
Podaci o rukovodećem osoblju / Details on Management Staff		
1. Ime i prezime / Full name	2. Pozicija / Position	
3. Kvalifikacije značajne za točku 2: <i>Qualifications relevant to item 2:</i>		
4. Radno iskustvo značajno za točku 2: <i>Professional Experience relevant to item 2:</i>		
Potpis i pečat / Signature and stamp:	Datum / Date:	

Pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću potvrđujem/o da su podaci navedeni u ovom zahtjevu i dostavljenim prilogima istiniti i točni.
// We declare under penal and material responsibility that the data specified in this application and submitted attachments are true and correct.

Datum / Date:

Potpis(i) / Signature/s:

Napomena:
Note:

Zahtjev ne može biti primljen bez dokaza o uplaćenim administrativnim pristojbama.
This application form cannot be admitted without evidence of payment of the required administrative fees.

PRILOG –A1-

PRILOG -1- SADRŽAJ AERODROMSKOG PRIRUČNIKA

Operator aerodroma mora osigurati da je Priručnik za aerodrome ovjeren od odgovorne osobe operatora aerodroma, da ima oblik i format za jednostavnu primjenu i da sadrži sljedeće:

DIO 1

VOĐENJE I KONTROLA AERODROMSKOG PRIRUČNIKA

1.1. Uvod

- a) Namjena priručnika;
- b) Izjava da je priručnik sukladan svim važećim propisima, odredbama i uvjetima za izdavanje potvrde za aerodrom;
- c) Izjava koja će osigurati da će aerodrom, obavljajući operacije polijetanja i slijetanja zrakoplova, biti dostupan svima pod jednakim uvjetima;
- d) Izjava da priručnik sadrži operativne naputke kojih se osoblje mora pridržavati;
- e) Popis i kratak opis različitih dijelova, njihov sadržaj, namjena i primjena;
- f) Dostupnost sustava aeronautičkih informacija i objavljenih procedura;
- g) Sustav snimanja-zapisivanja kretanja aviona;
- h) Obveze operatora aerodroma koje su regulirane Pravilnikom o uvjetima i načinu izdavanja potvrde aerodromskog operatora i aerodromskim priručnikom;
- i) Objašnjenje i definicije pojmova i riječi potrebnih za uporabu priručnika.

1.2. Sustav dopuna i izmjena

- a) Distribucija i dostupnost aerodromskog priručnika;
- b) Dopoljavanje i ažuriranje aerodromskog priručnika. Uvjeti u kojima se izvodi, podaci o osobi (ama) koja je odgovorna za izdavanje i unošenje dopuna i izmjena;
- c) Zapis dopuna i izmjena sa datumom unosa i datumom početka važnosti;
- d) Izjava da nisu dopuštene nikakve rukom pisane izmjene i dopune;
- e) Opis načina označavanja stranica i njihov početak važnosti;
- f) Popis sadržaja na označenim drugim stranicama;
- g) Označavanje promjena (na stranicama teksta i, ukoliko je moguće, na kartama shemama i dijagramima);
- h) Privremene ispravke;
- i) Opis sustava raspodjele dopuna i izmjena.

1.3. Izuzeća - olakšice

Ukoliko je operator oslobođen od nekih zahtjeva standarda i prakse (navesti identifikacijski broj izuzeća, datum kada je stupilo na snagu i bilo koji uvjet ili proceduru pod kojom je izuzeće odobreno).

DIO 2

POJEDINOSTI O LOKACIJI AERODROMA

Opće informacije uključuju:

- a) plan udaljenosti aerodroma od najbližeg grada ili naseljenog područja i lokaciju bilo kojeg aerodromskog objekta van graničnog pojasa aerodroma;
- b) pojedinosti oko prava svojine lokacije na kojoj se nalazi aerodrom. Ako granice aerodroma nisu definirane u ili pojedinim dijelovima dokumenta o pravu svojine, onda je potreban plan vlasništva nad lokacijom koji će pokazivati granični pojas i poziciju aerodroma;

- c) pojedinosti oko registracije aerodromskog poduzeća za obavljanje djelatnosti i ovlaštenja odgovornih upravljačkih i rukovodnih osoba aerodroma;
- d) plan aerodroma sa objektima za obavljanje operacija, uključujući pojedinosti, kao i lokaciju svakog pojedinog indikatora vjetra;
- e) plan graničnog pojasa aerodroma; i
- f) popis objekata visokogradnje i niskogradnje koji omogućuju obavljanje djelatnosti.

Napomena: Točke, a), b), d) i e) trebaju biti prikazane na karti-shemi razmjera 1:10000.

Za točku b) i c) potrebni su adekvatni izvodi i dokazi (imovinsko-pravni, sudski, ovlaštenja i imenovanja).

DIO 3

POJEDINOSTI O AERODROMU KOJE MORAJU BITI PRIJAVLJENE U AIS

3.1 Generalne informacije

- a) naziv aerodroma;
- b) lokacija aerodroma;
- c) geografske koordinate referentne točke aerodroma određene na način kako je navedeno u Svjetskom geodetskom sustavu - 1984 (WGS - 84);
- d) nadmorska visina aerodroma i magnetna varijacija;
- e) nadmorska visina svakog praga i magnetne varijacije, nadmorska visina kraja piste i bilo koje više ili niže točke oko piste, i najveća nadmorska visina zone dodira kod pisti sa preciznim prilazom;
- f) referentna temperatura aerodroma;
- g) detalji o radio-navigacijskim sredstvima na aerodromu; i
- h) ime, adresa, telefonski brojevi operatora aerodroma, na koje je uvijek dostupan.

3.2 Dimenzije aerodroma i ostale informacije

Generalne informacije, uključujući:

- a) pista - položaj, broj, dužina, širina, položaj pragova, nagib, površinski materijal, tip i postojanje slobodne zone od prepreka za piste sa preciznim instrumentalnim prilazom;
- b) dužina, širina i tip površine proširenja piste, sigurne zone kraja piste, zaustavnih dijelova piste;
- c) dužina, širina i tip površinskog materijala rulnica;
- d) tip površinskog materijala platforme i pozicije za parkiranje;
- e) dužina slobodne zone i profil zemljišta;
- f) vizualna sredstva za procedure prilaza, tip osvjetljenja (PAPI/APAPI i T - VASIS/AT-VASIS); označavanje i osvjetljenje piste, rulnica i platforme; ostali vizualni pokazivači i sredstva za kontrolu na rulnicama (uključujući i pozicije za čekanje na pisti, središnje pozicije za čekanje i zaustavna svjetla) i platformi, lokaciju i tip vizualnih sredstava sustava navođenja na aerodromu; dostupnost pomoćnog napajanja sustava osvjetljenja;
- g) lokaciju i frekvenciju VOR-a na poziciji provjere na aerodromu;
- h) lokaciju i položaj rulnih staza;
- i) geografske koordinate svakog praga PSS;
- j) geografske koordinate odgovarajućih točki centralne linije rulnice;
- k) geografske koordinate svake parking pozicije;
- l) geografske koordinate i najviša razina elevacije značajnih prepreka u zonama prilaza i polijetanja, zonama kruženja, na i u blizini aerodroma. (Ove informacije najbolje mogu biti prikazane na mapama s obzirom da su iste neophodne za pripremanje i

- publikovanje aeronautičkih informacija, kao što je navedeno u Aneksu 4 i 15 na Konvenciju);
- m) tip sloja površine i nosivost određena korištenjem ACN - PCN metode;
  - n) jednu ili više provjera lokacije i elevacije visinomjera na platformi;
  - o) deklarirane distance (TORA, TODA, ASDA i LDA);
  - p) plan uklanjanja oštećenih aviona: telefon, fax i e-mail adresa koordinatora za uklanjanje oštećenih aviona na ili u okolinu zona za kretanje; informacije o mogućnostima za uklanjanje, izražene prema najvećem avionu za kojeg je operator osposobljen da ukloni; i
  - r) protupožarna i spasilačka služba: razina osigurane zaštite, izražena u značenju kategorije usluga koja treba biti sukladna najvećem avionu koji koristi aerodrom i tipu i količini sredstava agencija za gašenje požara dostupnih na aerodromu.

Bitno - Točnost informacija navedenih u Dijelu 3 je od bitnog značaja za sigurnost aviona. Informacije o inženjerskom promjeru i procjenu istih treba dodati ili verificirati od strane kvalificiranog tehničkog osoblja.

DIO 4

POJEDINOSTI AERODROMSKIH OPERATIVNIH PROCEDURA I MJERA SIGURNOSTI

4.1 Aerodromska izvješća

Pojedinosti oko procedure pravljenja izvješća o promjenama informacija o aerodromu navedenih u AIP-u i procedura za uvjet izdavanja NOTAM-a uključuju sljedeće:

- a) obavješćavanje BHDCA o tim promjenama i monitoring o izvješćenim promjenama tijekom i izvan radnog vremena aerodroma;
- b) imena i uloge osoba koje obavješćavaju o promjenama i njihovi brojevi telefona na koje su dostupni tijekom i izvan radnog vremena aerodroma; i
- c) adrese i brojevi telefona dostavljenih od BHDCA, na koje treba poslati izvješće o promjenama.

4.2 Pristup zonama za kretanje na aerodromu

Pojedinosti procedura, koje su uspostavljene u koordinaciji sa agencijom zaduženom za preventivu nezakonitog uplitanja u oblast civilne avijacije na aerodromu i za prevenciju nezakonitog ulaska osoba, vozila, opreme, životinja i ostalog u zone kretanja na aerodromu, uključuju:

- a) uloge aerodromskog operatora, avioprijevoznika, baznih operatora aerodroma, odjela sigurnosti na aerodromu, BHDCA i ostale državne organe na ovu temu; i
- b) imena i uloge osoblja zaduženog za kontrolu pristupa na aerodrom, i brojeve telefona na koje su dostupni za i nakon radnog vremena.

4.3 Plan o izvanrednim situacijama na aerodromu

Pojedinosti plana uključujući:

- a) plan djelovanja u slučaju izvanrednih situacija na i u blizini aerodroma, uključujući i kvar aviona u letu, požare na objektu; sabotažu, prijetnju bombom (u avionu ili objektu) nezakonito zauzimanje aviona; incidente na aerodromu, pokrivajući mogućnost incidenata "za vrijeme i nakon uzbune";
- b) detalje i frekventnost testiranja objekata i opreme aerodroma koji bi bili korišteni u hitnim situacijama;
- c) detalje i frekventnost vježbi testiranja plana;
- d) lista organizacija, agencija i osoba sa ovlaštenjima koje se nalaze i ne nalaze na aerodromu sa opisom

uloga; telefoni, faksovi, e-mail i SITA adrese i radio frekvencije u uredima;

- e) uspostavu komiteta aerodroma za hitne situacije/krizne situacije, organizacije obuke i vršenja ostalih priprema za djelovanje u hitnim situacijama; i
- f) određivanje odgovorne osobe/tima zadužene za vođenje svih operacija u hitnim situacijama na licu mjesta.

4.4 Protupožarna i spasilačka služba

Dijelovi objekata, opreme, osoblje i procedure namijenjeni za ispunjavanje uvjeta za protupožarnu i spasilačku službu, kao i imena i uloge osoblja zaduženog za ove službe na aerodromu.

- Propisan postupak o radu vatrogasno-spasilačke službe.
- Propisan postupak o pružanju hitne medicinske pomoći/hitna pomoć.

Bitno - Ove službe trebaju biti odgovarajuće detaljizirane u planu aerodroma u izvanrednim situacijama.

4.5 Pregledi zone za kretanje i zone bez prepreka od strane operatora aerodroma

Pojedinosti procedure za preglede uključuje:

- a) pripremu za izvršavanje pregleda, uključujući mjerenje koeficijenta trenja i količine vode na pisti i rulnicama, za vrijeme i nakon radnog vremena aerodromskih operacija;
- b) način i sredstva za komuniciranje sa kontrolom leta za vrijeme pregleda;
- c) način čuvanja i lokaciju rezultata pregleda;
- d) frekventnost i točno vrijeme sprovođenja pregleda;
- e) listu provjera pregleda;
- f) način izvješćivanja rezultata pregleda i poduzimanja odgovarajućih koraka za ispravku nekorektnosti; i
- g) imena i uloge osoba zaduženih za provedbu pregleda, te brojeve telefona na koje su te osobe dostupne u i nakon radnog vremena.

4.6 Vizualna sredstva i elektrifikacijski sustavi

Pojedinosti oko procedure za inspekciju i održavanje aeronautičkih svjetala (uključujući i osvjetljenja prepreka), oznaka, markera i elektrifikacijskih sustava aerodroma, uključuju:

- a) pripremu za izvršavanje inspekcije u i nakon radnog vremena i inspeksijsku listu provjere;
- b) način arhiviranja rezultata inspekcije i poduzimanja koraka za ispravku nekorektnosti;
- c) način izvršavanja rutinskog i održavanja u hitnim situacijama;
- d) organiziranje pomoćnog napajanja, ako ima i ako je primjenljivo, pojedinosti za bilo kakve druge metode u slučaju kvara dijela ili cijelog sustava; i
- e) imena i uloge osoba zaduženih za provedbu inspekcije, te brojeve telefona na koje su te osobe dostupne u i nakon radnog vremena.

4.7 Održavanje zone za kretanje

Pojedinosti oko objekata i procedura za održavanje zone za kretanje uključuju:

- a) propisane postupke za održavanje objekata, opreme i instalacija na aerodromu;
- b) procedure za održavanje asfaltiranih površina;
- c) procedure za održavanje neasfaltiranih pisti i rulnica;
- d) procedure za održavanje proširenja piste i rulnica;
- e) procedure za održavanje sustava odvodnjavanja na aerodromu i
- f) procedure za održavanje zona za kretanje u zimskim uvjetima.

4.8 Radovi na aerodromu - sigurnost

Pojedinosti procedure planiranja sigurnog izvođenja građevinskih i radova održavanja (uključujući i radove na brzinu) na i u okolini zone za kretanje, a koji mogu obuhvatiti i zone bez prepreka, uključuju:

- procedura načina komunikacije sa kontrolom leta tijekom izvođenja radova;
- imena, brojeve telefona i uloge osoblja i organizacija zaduženih za planiranje i izvođenje radova, kao i održavanje kontakta sa nadležnim cijeli period;
- imena i brojeve telefona, u i nakon radnog vremena, svih baznih operatera, handling agencija i avioprijevoznika koji moraju biti obaviješteni o takvim radovima; i
- distributivnu listu plana radova, ako je potrebno.

4.9 Usluge prihvata i otpreme

- popis poslova/usluga koje će obavljati operator aerodroma (ground services);
- tip najvećeg zrakoplova koji će primiti usluge prihvata i otpreme;
- procedure propisane za prihvata i otpremu zrakoplova, putnika i robe (Ground Handling Manual);
- propisan način obavljanja poslova opterećenja i centraže zrakoplova;
- popis opreme za prihvata/otpremu zrakoplova, putnika i robe, kao i njihove tehničke karakteristike.

4.10 Upravljanje platformom

Pojedinosti procedure upravljanja platformom uključuju:

- koordinaciju između kontrole leta i sektora upravljanja platformom;
- način odabira parking pozicija;
- pripreme za startanje motora i izdavanje dozvole za traktor za vuču;
- usluge parkera signaliste; i
- FOLLOW ME vozila.

4.11 Sigurnosno upravljanje platformom

Procedure obezbjeđivanja sigurnosti na platformi uključuju:

- zaštitu od udara mlaza;
- poduzimanje zaštitnih mjera prilikom punjenja aviona gorivom;
- metenja platforme;
- čišćenja platforme;
- način izvješćivanja o incidentima i nesrećama na platformi; i
- način procjenjivanja pridržavanja sigurnosnih standarda osoblja koje radi na platformi.

4.12 Kontrola vozila u zračnoj zoni (airside)

Pojedinosti oko procedure kontrole vozila koja operiraju u i blizini zone za kretanje uključuju:

- detalje primjenljivih pravila u prometu (uključujući i ograničenje brzine i način sprovođenja pravila); i
- metod izdavanja vozačkih dozvola za vozila koja operiraju u zoni za kretanje.

4.13 Upravljanje i kontrola opasnosti od divljači

Pojedinosti oko procedure za rad u opasnim situacijama, koje utječu na sigurnost aviona, a izazvane su prisustvom ptica ili sisara u zoni letenja aerodroma ili zoni za kretanje, uključuju:

- procjenjivanje opasnosti od divljači;
- propisan postupak zaštite od ptica i ostalih životinja na aerodromu; i
- imena i uloge osoba zaduženih za kontrolu divljači, i brojevi telefona na koje su dostupni u i izvan radnog vremena.

4.14 Kontrola prepreka

Pojedinosti oko sprovođenja procedure za:

- nadzor površine bez prepreka i Mape Tip 1. za prepreke na površini za polijetanje;
- kontrolu prepreka u zoni odgovornosti operatora;
- nadzor visine zgrada ili objekata u okvirima granica zone bez prepreka;
- nadzor novog razvoja u okolini aerodroma; i
- obavješćivanje BHDCA o prirodi i lokaciji prepreka i svakog naknadnog stavljanja ili uklanjanja prepreka, ako je to potrebno, uključujući i dodavanje u publikacije MS-a (AIS-a).
- sukladno Pravilniku o aerodromima ("Službeni glasnik BiH", broj: 09/11) i međunarodnim standardima i pratećim dokumentima međunarodne konvencije ICAO, aerodromski operator mora definirati zaštitnu zonu aerodroma. Navedena zona mora biti nacrtana u Zaštitnoj mapi, koju BHDCA treba odobriti. Nakon što se odobri od strane BHDCA mapa zaštitne zone aerodroma, aerodromski operator je dužan istu dostaviti svim relevantnim ministarstvima i općinama, te ostalim pravnim i fizičkim osobama radi ograničenja gradnje u zoni aerodroma.

Napomena: Mapa Tip 1- podrazumijeva ICAO mapu prepreka tipa A.

4.15 Uklanjanje oštećenih aviona

Pojedinosti oko procedure za uklanjanje oštećenih aviona na ili u proširenju zone za kretanje uključuju:

- uloge aerodromskog operatora i vlasnika certifikata o registraciji aviona;
- način obavješćivanja vlasnika certifikata o registraciji aviona;
- način komuniciranja sa kontrolom leta;
- vrsta i popis opreme i način angažiranja osoblja za uklanjanje; i
- imena, uloge i brojevi telefona osoblja zaduženog za uklanjanje oštećenih aviona.

4.16 Rukovanje opasnim materijama

Pojedinosti oko procedure sigurnog rukovanja i skladištenja opasnih materija na aerodromu uključuju:

- pripremu posebnih zona na aerodromu namijenjenih za skladištenje zapaljivih tekućina (i avionskog goriva) i ostalih opasnih materija;
- propisan način za sigurno rukovanje, skladištenje i prijevoz opasnih materija; i
- propisan način snabdijevanja zrakoplova gorivom i mazivom, te manipulacija istim.

Bitno - Opasni materijali uključuju zapaljive tekućine i čvrste materijale, korozivne tekućine, gasove pod tlakom, magnetizirane i radioaktivne materijale. Način rada u slučaju proljevanja opasnih materija bi trebao biti uključen u plan aerodroma u hitnim situacijama.

4.17 Operacije u slučajevima slabe vidljivosti

Pojedinosti oko procedure u slučajevima operacija pri slaboj vidljivosti, uključujući mjerenja i izvješćivanja o vizuelnoj vidljivosti na pisti kako i kad je potrebno, imena i brojeve telefona osoba, u i nakon radnog vremena, zaduženih za ova mjerenja i izvješćivanja.

4.18 Zaštita lokacija radara i navigacijskih sredstava

Pojedinosti procedure zaštite lokacije radara i radio-navigacijska sredstva, koja ne smiju biti degradirana, a locirana su na aerodromu, uključuju:

- a) vrstu, lokaciju i karakteristike sredstava;
- b) kontrolu aktivnosti u okolini radara i navigacijskih sredstava;
- c) održavanje mjesta lokacije; i
- d) označavanje mjesta znacima opasnosti od radioaktivnih mikrovalova.

Bitno 1 - Pismene procedure za svaku kategoriju, čiste i jasne informacije trebaju uključivati:

kada, ili u kakvim okolnostima, operativna procedura treba biti aktivirana; kako treba biti aktivirana; mjere koje treba poduzeti; osobe koje to mjere trebaju poduzeti; i opremu i pristup opremi potrebnoj za izvršavanje tih mjera.

Bitno 2 - Ako ijedna od gore navedenih procedura nije primjenljiva ili relevantna, treba navesti razloge.

DIO 5

ORGANIZACIJA I SUSTAV UPRAVLJANJA SIGURNOSTI AERODROMA (SUS)

1) Administracija aerodroma

Pojedinosti oko administracije aerodroma uključuju:

- a) šema i opis organizacijske strukture aerodroma, koja navodi imena i pozicije ključnog osoblja i njihove odgovornosti;
- b) broj zaposlenog osoblja specijaliziranog po organizacijskim cjelinama, stručnoj spremi, radnom iskustvu i posjedovanju licenci kojim se dokazuje da posjeduje dovoljan broj kvalificiranog osoblja sa iskustvom u operacijama i održavanju aerodroma;
- c) ime, poziciju i broj telefona osoba nadležnih za aerodromsku sigurnost; i
- d) aerodromskih komiteta.

2) Sustav upravljanja sigurnosti - Safety (SUS)

Pojedinosti sustava upravljanja sigurnosti, uspostavljenog da osigura pridržavanje svih uvjeta sigurnosti i postizanje stalnog napretka na polju provedbe sigurnosti, obuhvata sljedeće:

1. Kontrola dokumenta;
2. Regulatorni zahtjevi u vezi SMS-a;
3. Opseg i integriranje sustava za upravljanje sigurnosti zračne plovidbe;
4. Sigurnosna politika;
5. Sigurnosni ciljevi;
6. Sigurnosne odgovornosti i ključno osoblje;
7. Izvješćivanje o sigurnosti zračne plovidbe i korektivne radnje;
8. Identificiranje opasnosti i procjena rizika;
9. Praćenje i mjerenje razine sigurnosti zračne plovidbe;
10. Istrage događaja koji utječu na sigurnost zračne plovidbe i korektivne radnje;
11. Obuka i komunikacija o sigurnosti zračne plovidbe;
12. Stalno unaprjeđenje i revizija SMS-a;
13. Upravljanje evidencijom o SMS-u;
14. Upravljanje promjenama; i
15. Plan intervencije u hitnim i izvanrednim situacijama.

U nastavku teksta je naveden opis za svaki postavljeni zahtjev kako bi se lakše opisao cjelokupni sustav.

1. Kontrola dokumenta

Cilj

Opisati na koji način će priručnik/ci biti ažuriran(i) i na koji način će se organizacija pobrinuti da osoblje, angažirano na poslovima vezanim za sigurnost zračne plovidbe, dobije najnoviju verziju.

Kriteriji

- a) Štampani materijal ili kontrolirani elektronski nosači podataka i lista distribucije.
- b) Međusobni odnos između priručnika za SMS i drugih postojećih priručnika, kao što je priručnik za kontrolu održavanja (MCM) ili operativni priručnik.
- c) Proces periodičnog preispitivanja priručnika i povezanih obrazaca/dokumenata sa ciljem da se osigura njihova stalna prikladnost, adekvatnost i efektivnost.
- d) Proces primjene, odobravanja i regulatornog prihvatanja priručnika.

Referentni dokumenti

Priručnik kvalitete, inženjerski priručnik, itd.

2. Regulatorni zahtjevi u vezi SMS-a

Cilj

Tekuće SMS propise i smjernice postaviti na način da budu lako dostupni kao reference, kao i da se o njima razvija svijest među svim zainteresiranim stranama.

Kriteriji

- a) Formulirati tekuće SMS propise/standarde. Uvrstiti rok za ispunjenje zahtjeva i reference na savjetodavni materijal, ako postoji.
- b) Po potrebi, elaborirati ili objasniti značaj i implikacije propisa za organizaciju.
- c) Utvrditi međusobnu vezu sa drugim sigurnosnim zahtjevima ili standardima po potrebi.

Referentni dokumenti

Reference na SMS propise/zahtjeve, reference na smjernice o SMS-u, itd.

3. Opseg i integriranje sustava za upravljanje sigurnosti zračne plovidbe

Cilj

Opisati djelokrug i raspon zrakoplovnih operacija i objekata organizacije u okviru kojih će se primjenjivati SMS. Treba navesti i opseg procesa, opreme i operacija koje se smatraju prihvatljivim za program organizacije koji se bavi identificiranjem opasnosti i upravljanjem rizicima (HIRM).

Kriteriji

- a) Formulirati prirodu zrakoplovnog poslovanja organizacije i njen položaj ili ulogu u industriji kao cjelini.
- b) Identificirati glavne oblasti, odjele, radionice i objekte u okviru kojih će se primjenjivati SMS.
- c) Identificirati glavne procese, operacije i opremu koji se smatraju prihvatljivim za HIRM program organizacije, posebno one koji se odnose na sigurnost zračne plovidbe.

Ako je opseg procesa, operacija i opreme, obuhvaćenih HIRM programom, previše detaljan ili opsežan, može se, po potrebi, podvesti pod jedan dopunski dokument.

- d) Kada se očekuje da će SMS-om upravljati ili će se primjenjivati širom određene grupe međusobno povezanih organizacija ili ugovarača, definirati i dokumentirati takvo integriranje i pripadajuće odgovornosti po potrebi.
- e) Kada u okviru organizacije postoje drugi povezani sustavi kontrole/upravljanja, kao npr. QMS, OSHE i SeMS, identificirati njihovu relevantnu integriranost (ako postoji) u okviru zrakoplovnog SMS-a.

Referentni dokumenti

Priručnik kvalitete, inženjerski priručnik, itd.

4. Sigurnosna politika

Cilj

Opisati namjere organizacije, njene principe upravljanja i opredijeljenost unaprjeđenju sigurnosti zračne plovidbe u smislu pružatelja usluge ili proizvoda. Sigurnosna politika treba da bude u formi kratkog opisa slično opisu misije.

Kriteriji

- Sigurnosna politika treba da odgovara veličini i složenosti organizacije.
- Sigurnosnom politikom navode se namjere organizacije, njeni principi upravljanja i opredijeljenost stalnom unaprjeđenju sigurnosti zračne plovidbe.
- Sigurnosnu politiku odobrava i potpisuje odgovorni rukovoditelj.
- Sigurnosnu politiku promoviraju odgovorni rukovoditelj i sva druga rukovodeća lica.
- Sigurnosna politika podliježe periodičnoj provjeri.
- Osoblje na svim razinama je uključeno u uspostavljanje i održavanje sustava za upravljanje sigurnosti zračne plovidbe.
- Sa sigurnosnom politikom se upoznaju svi zaposleni sa ciljem da im se razvije svijest o njihovim pojedinačnim obvezama glede sigurnosti zračne plovidbe.

Referentni dokumenti

OSHE sigurnosna politika, itd.

5. Sigurnosni ciljevi

Cilj

Opisati sigurnosne ciljeve organizacije. Sigurnosni ciljevi treba da budu u formi kratkog opisa kojim se uopšteno opisuje šta organizacija želi da postigne.

Kriteriji

- Sigurnosni ciljevi su utvrđeni.
- Sigurnosni ciljevi su izraženi u formi izjave na najvišoj razini kojom se opisuje opredijeljenost organizacije da ostvari sigurnost zračne plovidbe.
- Postoji formalni proces za izradu koherentnog skupa sigurnosnih ciljeva.
- Sigurnosni ciljevi se objavljuju i distribuiraju.
- Dodijeljeni su resursi za postizanje ciljeva.
- Sigurnosni ciljevi su povezani sa sigurnosnim pokazateljima kako bi se olakšalo praćenje i mjerenje po potrebi.

Referentni dokumenti

Dokument sa pokazateljima razine sigurnosti zračne plovidbe, itd.

6. Uloge i odgovornosti

Cilj

Opisati organe zadužene za sigurnost zračne plovidbe, te nadležnosti i odgovornosti osoblja uključenog u SMS.

Kriteriji

- Odgovorni rukovoditelj je odgovoran da osigura da sustav za upravljanje sigurnosti zračne plovidbe bude pravilno implementiran i da ispunjava zahtjeve u svim oblastima organizacije.
- Postavljeno je odgovarajuće odgovorno lice (ured) za sigurnost zračne plovidbe, odbor za sigurnost zračne plovidbe ili radne grupe za sigurnost zračne plovidbe, prema potrebama.
- Definirani su i dokumentirani organi zaduženi za sigurnost zračne plovidbe, te nadležnosti i odgovornosti osoblja na svim razinama organizacije.

- Svo osoblje razumije svoja ovlaštenja, nadležnosti i odgovornosti u smislu svih procesa, odluka i radnji vezanih za upravljanje sigurnosti zračne plovidbe.
- Napravljen je dijagram organizacijskih nadležnosti za SMS.

Referentni dokumenti

Organizacijski priručnik kompanije, Priručnik o standardnim radnim postupcima (SOP), administrativni priručnik, itd.

7. Izvješćivanje o sigurnosti zračne plovidbe

Cilj

Sustav izvješćivanja treba da obuhvata i reaktivna izvješća (izvješća o nesrećama/incidentima, itd.) i proaktivna/prediktivna izvješća (izvješća o opasnostima). Opisati odgovarajuće sustave izvješćivanja. Faktori koje treba uzeti u obzir uključuju: format izvješća, povjerljivost, adresate, istražne/evaluacione postupke, korektivne/preventivne radnje i dostavljanje izvješća.

Kriteriji

- Organizacija ima utvrđen postupak koji omogućava sakupljanje internih događaja, kao što su nesreće, incidenti i drugi događaji od važnosti za SMS.
- Treba praviti razliku između obveznih izvješća (nesreće, ozbiljni incidenti, veliki kvarovi, itd.), o kojim se obvezno obavještava CAA, i drugih rutinskih izvješća o događajima, koji ostaju unutar organizacije.
- Postoji i sustav dobrovoljnog i povjerljivog izvješćivanja o događajima/opasnostima, koji po potrebi sadrži i odgovarajuću zaštitu identiteta/podataka.
- Pojedinačni procesi izvješćivanja su jednostavni, pristupačni i proporcionalni veličini organizacije.
- Izvješća o događajima sa velikim posljedicama i pripadajuće preporuke upućuju se odgovarajućoj razini menadžmenta koji ih potom razmatra.
- Izvješća se prikupljaju u odgovarajuću bazu podataka kako bi se olakšala neophodna analiza.

8. Identificiranje opasnosti i procjena rizika

Cilj

Opisati sustav za identificiranje opasnosti i način uparivanja tih podataka. Opisati proces kategorizacije opasnosti/rizika i način njihove prateće prioritizacije za dokumentiranje procjene sigurnosti zračne plovidbe. Opisati način sprovođenja procesa procjene sigurnosti zračne plovidbe i način implementacije preventivnih akcionih planova.

Kriteriji

- Identificirane opasnosti se evaluiraju, redaju po prioritetu i obrađuju se u svrhu procjene rizika, po potrebi.
- Postoji strukturiran proces procjene rizika, koji obuhvata evaluaciju ozbiljnosti, vjerojatnoće, tolerancije i preventivnih kontrola.
- Postupci identificiranja opasnosti i procjene rizika fokusiraju se na sigurnost zračne plovidbe kao temeljni kontekst.
- Proces procjene rizika koristi radne listove, obrasce ili softvere koji odgovaraju složenosti organizacije i obuhvaćenim operacijama.
- Završene procjene sigurnosti zračne plovidbe odobrava odgovarajuća razina menadžmenta.
- Postoji proces za evaluaciju efektivnosti utvrđenih korektivnih, preventivnih i sanacionih mjera.
- Postoji proces za periodično preispitivanje završenih procjena sigurnosti zračne plovidbe i dokumentiranje njihovih rezultata.

9. Praćenje i mjerenje razine sigurnosti zračne plovidbe*Cilj*

Opisati komponentu SMS-a koja se bavi praćenjem i mjerenjem razine sigurnosti zračne plovidbe. To obuhvata i pokazatelje razine sigurnosti zračne plovidbe (SPI) u okviru SMS-a predmetne organizacije.

Kriteriji

- Formalni proces izrade i održavanja skupa pokazatelja razine sigurnosti zračne plovidbe i njihovih pripadajućih ciljnih vrijednosti.
- Utvrđen međusobni odnos između pokazatelja razine sigurnosti zračne plovidbe (SPI) i sigurnosnih ciljeva organizacije prema potrebama, kao i proces regulatornog prihvatanja ovih pokazatelja (SPI), gdje je to potrebno.
- Proces praćenja ovih pokazatelja (SPI), koji uključuje i postupak za korektivne radnje u svim slučajevima kada se pojave neprihvatljivi ili neuobičajeni trendovi.
- Bilo koji drugi dopunski kriteriji ili proces za mjerenje i praćenje SMS-a, odnosno razine sigurnosti zračne plovidbe.

10. Istrage događaja koji utječu na sigurnost zračne plovidbe i korektivne radnje*Cilj*

Opisati na koji način se nesreće/incidenti/događaji istražuju i obrađuju unutar organizacije, uključujući i njihovu međusobnu vezu sa sustavom za identificiranje opasnosti i upravljanje rizicima o okviru SMS-a organizacije.

Kriteriji

- Postupci kojim se osigurava interna istraga prijavljenih nesreća i incidenata.
- Dostavljanje završenih istražnih izvještaja interno, kao i u CAA, po potrebi.
- Proces kojim se osigurava da se poduzete i preporučane korektivne radnje izvrše i putem kojeg se vrši evaluacija njihovih rezultata/efektivnosti.
- Postupak o disciplinskoj istrazi i mjerama vezanim za rezultate iz istražnih izvještaja.
- Jasno definirani uvjeti pod kojim bi se razmotrilo poduzimanje kaznene disciplinske mjere (npr. nezakonita radnja, nepromišljenost, gruba napažnja ili namjerno loše postupanje).
- Proces kojim se osigurava da se u istragama identificiraju aktivni nedostaci, kao i doprinoseći faktori i opasnosti.
- Postupak i format istrage osigurava da se nalazi o doprinosećim faktorima ili opasnostima obrade na način da sustav za identificiranje opasnosti i upravljanje rizicima predmetne organizacije po potrebi može poduzeti preporodne radnje.

11. Obuka i komunikacija o sigurnosti zračne plovidbe*Cilj*

Opisati tip obuke za SMS i druge vrste sigurnosno orijentisanih obuka koje osoblje pohađa, te proces kojim se osigurava efektivnost obuke. Opisati kako se takvi postupci sprovođenja obuke dokumentiraju.

Opisati procese/konale komunikacije o sigurnosti zračne plovidbe u okviru organizacije.

Kriteriji

- Nastavni plan obuke, kvalificiranost za obuku i uvjeti za obuku se dokumentiraju.
- Postoji proces validacije koji mjeri efektivnost obuke.
- Obuke obuhvataju početnu obuku, periodičnu obuku i ažuriranje znanje, po potrebi.

- Obuka za SMS predmetne organizacije je dio sveukupnog programa obuke te organizacije.
- Razvijanje svijesti o SMS-u je izvršteno u program zapošljavanja ili indoktrinacije.
- Procesi/konale komunikacije o sigurnosti zračne plovidbe u okviru organizacije.

12. Stalno unaprjeđenje i revizija SMS-a*Cilj*

Opisati proces stalne kontrole i unaprjeđivanja SMS-a.

Kriteriji

- Proces redovne interne revizije/kontrole SMS-a predmetne organizacije sa ciljem da se osigura stalna prikladnost, adekvatnost i efektivnost.
- Opisati sve druge programe koji doprinose stalnom poboljšavanju SMS-a organizacije i nivoa sigurnosti zračne plovidbe, npr. MEDA, ankete o sigurnosti zračne plovidbe, ISO sustavi.

13. Upravljanje evidencijom o SMS-u*Cilj*

Opisati način pohranjivanja evidencije i dokumentacije o SMS-u.

Kriteriji

- Organizacija ima sustav za evidentiranje ili arhiviranje dokumenata o SMS-u koji obezbjeđuje čuvanje svih zapisa nastalih u vezi sa implementiranjem i radom SMS-a.
- Evidencija koja se čuva uključuje izvješća o opasnostima, izvješća o procjeni rizika, bilješke sa sastanaka radnih grupa za sigurnost zračne plovidbe, grafikone sa pokazateljima razine sigurnosti zračne plovidbe, izvješća o reviziji SMS-a i zapisi sa obuka o SMS-u.
- Evidenciju treba da bude moguće upratiti za sve elemente SMS-a i treba da bude dostupna u svrhu rutinske primjene SMS-a, kao i u svrhe internih i eksternih revizija.

14. Upravljanje promjenama*Cilj*

Opisati proces koji organizacija koristi za upravljanje promjenama koje mogu imati utjecaja na sigurnosne rizike i način na koji se takvi procesi integriraju u okviru SMS-a.

Kriteriji

- Postupci kojim se osigurava da se pri značajnim organizacijskim i operativnim promjenama razmotri na koje bi sve načine te promjene mogle utjecati na postojeće sigurnosne rizike.
- Postupci kojim se osigurava sprovođenje odgovarajuće sigurnosne procjene prije uvođenja nove opreme ili procesa koji imaju implikacije po sigurnosne rizike.
- Postupci za preispitivanje postojećih sigurnosnih procjena u situacijama kada dolazi do promjene u pripadajućem procesu ili opremi.

Referentni dokumenti

Standardni radni postupci (SOP) kompanije u vezi sa upravljanjem promjenama, itd.

15. Plan intervencije u hitnim i izvanrednim situacijama*Cilj*

Opisati namjere i opredjeljenost organizacije u vezi sa rješavanjem hitnih situacija i odgovarajućih kontrola oporavka. Navesti uloge i odgovornosti ključnog osoblja. Plan intervencije u hitnim situacijama može biti zaseban dokument ili može biti dio priručnika za SMS.

Kriteriji (u ovisnosti od organizacije)

- a) Organizacija ima plan za hitne situacije u kojem su navedene uloge i odgovornosti u slučaju većeg incidenta, krize ili nesreće.
  - b) Postoji proces obavještanja koji sadrži listu poziva za hitne slučajeve i proces interne mobilizacije.
  - c) Organizacija ima dogovore sa drugim agencijama za pomoć i angažiranje hitnih službi po potrebi.
  - d) Organizacija ima utvrđene postupke za rad tijekom trajanja hitne situacije, sukladno potrebama.
  - e) Postoji utvrđen postupak za praćenje stanja svih pogodnih pojedinaca, kao i za obavještanje rodbine.
  - f) Organizacija ima utvrđene postupke za komunikaciju sa medijima i rješavanje pitanja vezanih za osiguranje.
  - g) U okviru organizacije postoje definirane odgovornosti u vezi sa istraživanjem nesreća.
  - h) Jasno je naveden zahtjev za očuvanjem dokaza, osiguravanjem pogođene oblasti, i obvezno izvješćivanje/izvješćivanje organa vlasti.
- i) Postoji spremnost i obučenost angažiranog osoblja za intervencije u hitnim situacijama.
  - j) Organizacija je izradila plan evakuacije onesposobljenog zrakoplova ili opreme u konsultaciji sa vlasnicima zrakoplova/opreme, aerodromskim operatorima ili drugim agencijama po potrebi.
  - k) Postoji utvrđen postupak za evidentiranje aktivnosti tijekom intervencije u hitnoj situaciji.

Referentni dokumenti

Priručnik za plan intervencije u hitnim situacijam (ERP),

itd.

16. Operator aerodroma mora osigurati da menadžer sigurnosti, zadužen za organizaciju i upravljanje sustavom sigurnosti na aerodromu, treba biti:

1. Izravno odgovoran ravnatelju za kvalitetu sigurnosti, te
2. Da nije u sukobu interesa, odnosno, da istovremeno nije zadužen za organizaciju ili provedbu procesa sigurnosti na aerodromu.

PRILOG – 2 –

Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine na temelju članka 15. stavak (1), članka 37. stavak (1) i 38. Zakona o zrakoplovstvu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 39/09), sukladno članku "[navedi član]" Pravilnika o uvjetima i načinu izdavanja potvrde aerodromskog operatora ("Službeni glasnik BiH" broj: 28/05 i 20/11) i članka "[navedi član i pravilnik]", izdaje

Pursuant to Article 15 (1), Article 37 (1) and Article 38 of the Aviation Law of Bosnia and Herzegovina ("Official Gazette of BiH" No. 39/09) and in accordance with Article "[navedi član]" of the Regulation on the Requirements and Terms for Issuance of an Aerodrome Operator Certificate ("Official Gazette of BiH" No. 28/05 and 20/11), the Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation has hereby issued

POTVRDA ZA [aerodrom/helidrom/letilište/teren]
AERODROME CERTIFICATE

"[broj potvrde]"

"[naziv aerodroma]"
 [adresa]

Operator je ispunio propisane zahtjeve za "[upiši namjenu]" i utvrđena je sposobnost za izvođenje operacija, sukladno Specifikaciji uvjeta za korištenje [međunarodnog aerodroma, letjelišta, terena, helidroma].

The Operator has fulfilled the prescribed requirements for "[upiši namjenu]" and its competence to conduct operations has been verified, in accordance with the Specification of the Requirements for the [međunarodni aerodrom, letilište, teren, helidrom] Operations.

ROK VAŽENJA
 VALIDITY

Ova potvrda "[upiši je / nije]" prenosiva i važi do [datum] godine, osim u slučaju njene suspenzije ili ukidanja.

This Certificate "[upiši: is / is not]" transferable and shall be valid until [datum], unless suspended or revoked.

IZUZEĆA / OGRANIČENJA
 EXEMPTIONS / LIMITATIONS

"[upiši Da ili Ne]"
 [upiši Yes or None]"

Broj: "[broj protokola]"
 Reference Number

Ovlaštena osoba:
 Authorised person

Datum izdavanja: [datum]
 Date of issuance

[upiši ime i prezime ovlaštene osobe]

PRILOG -2a-

**SPECIFIKACIJA UVJETA ZA KORIŠTENJE
[AERODROMA/LETILIŠTA/TERENA/HELIDROMA]
SPECIFICATIONS OF THE REQUIREMENTS FOR
[AERODROM/LETILIŠTE/TEREN/HELIDROM] OPERATIONS**

"[broj potvrde]"

"[naziv aerodroma]"

[adresa]

[Međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] će biti korišten kao mjesto polijetanja i slijetanja referentnog zrakoplova tipa "[upiši tip]", namijenjen za "[upiši vrstu upotrebe]" i "[upiši namjenu korištenja]",

[Međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] shall be used for the take-off and landing of the reference aircraft type "[upiši tip]" intended for "[upiši vrstu upotrebe]" and "[upiši namjenu korištenja]".

STANDARDNI UVJETI

1. Aerodromskom operatoru je izdata potvrda za "[upiši vrstu upotrebe]", i u toku otvorenosti za polijetanje i slijetanje [zrakoplova, helikoptera] bit će dostupan svim korisnicima pod istim uvjetima;
2. [Međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] se može koristiti samo pod uvjetima izdavanja aerodromske potvrde, standardima i procedurama odobrenim u [aerodromskom priručniku, priručniku za korištenje] koji je sukladan zahtjevanim aktivnostima na [aerodromu, letjelištu, terenu, helidromu]; Nijedan [zrakoplov, helikopter] ne može poletjeti ili sletjeti na [međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] ukoliko vatrogasno – spasilačka služba, medicinska služba, meteorološka služba, komunikacijska i navigacijska oprema i oprema za prihvat i opsluživanje takvog [zrakoplova, helikoptera] nije sukladna podzakonskim aktima. Sve navedene usluge i oprema bit će spremni za djelovanje za vrijeme otvorenosti aerodroma;
3. [Međunarodnom aerodromu, letjelištu, terenu, helidromu] je izdata potvrda za "[upiši dnevne operacije, dnevne i noćne operacije]", Obveza operatora je da tijekom noćnih operacija "[upiši Sustav svjetala koji odgovara kategoriji PSS bude stalno u uporabi za vrijeme operacija noću, osiguravajući da manji kvarovi, koji ne ugrožavaju sigurnost operacija, neće utjecati na polijetanje i slijetanje aviona.]"
4. Promjene u fizičkim karakteristikama [međunarodnog aerodroma, letjelišta, terena, helidroma], uključujući i izgradnju novih objekata, odnosno dograđivanje postojećih ili promjene vizualne navigacije, ne mogu biti obavljene bez prethodnog konsultiranja i odobrenja od strane Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine;
5. Vlasnik potvrde će što je prije moguće izvjestiti Direkciju za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine o promjenama koje su u vezi sa [međunarodnim aerodromom, letjelištem, terenom, helidromom], kao što su promjene materijala na manevarskim površinama i promjenama karakteristike prepreka u zonama prilaza, polijetanja i kruženja i dr;
6. Bilo kakvo javno pravo prolaska ispod ili pored zone za slijetanje i polijetanje mora biti adekvatno označeno znacima upozorenja od opasnosti aviona;
7. [Međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] bit će dostupan za polijetanje i slijetanje u vremenu otvorenosti i ne može biti otvoren van tog vremena, osim ukoliko mu, sukladno i pod uvjetima navedenim u određenim aranžmanima, ne bude odobrena dostupnost izvan određenog vremena;
8. Ne može se omogućiti drugim osobama da koriste [međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] bez suglasnosti vlasnika potvrde;
9. [Međunarodni aerodrom, letjelište, teren] ispunjava uvjete za aerodromski referentni kod: "[upiši kod]"

STANDARD REQUIREMENTS

1. The aerodrome operator has been issued a certificate for "[upiši vrstu upotrebe]" and the aerodrome shall at all times when it is available for the take-off or landing of [zrakoplovi, helikopteri] be so available to all persons on equal terms and conditions;
2. The [Međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] shall be used only under the conditions endorsed on the Aerodrome Certificate, standards and procedures approved in the [aerodromskom priručniku, priručniku za korištenje] in compliance with the required operations at the [aerodromu, letjelištu, terenu, helidromu]; No [zrakoplov, helikopter] shall take off or land at the [Međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] unless such fire-fighting and rescue services and such medical, meteorological and ground-handling services and such communication and navigation equipment as are required in respect of such an aircraft in the relevant by-laws are

provided there. Such services and equipment shall at all times when the aerodrome is available for the take-off or landing of aircraft be kept fit and ready for immediate turnout.

3. The [Međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] has been certified for "[upiši dnevne operacije, dnevne i noćne operacije]". The Operator shall ensure that the aerodrome is at all times available during night operations "[upiši Sustav svjetala koji odgovara kategoriji PSS]"; provided that minor unserviceability, not of a character likely to affect the safety of operations, shall not preclude the take-off and landing of aircraft.
4. Changes in the physical characteristics of the [međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] including the erection of new buildings and alterations to existing buildings or to visual aids shall not be made without prior consultation with and approval of the Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation.
5. The Certificate holder shall, by the quickest means available, notify the Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation of any change in relation to the [međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] such as are material changes in the surface of the maneuvering areas, or in the obstruction characteristics of the approach, take-off or circuit areas, etc.
6. Any public right of way crossing or bordering the take-off and landing area shall be adequately sign-posted with notices warning the public of danger from aircraft.
7. The [Međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] shall be available for the take-off or landing of aircraft during its hours of operation, and shall not be available at any other time, unless it has been given approval in accordance with and under the terms and conditions stipulated in certain arrangements to maintain availability for use outside the times when it is generally available;
8. No person shall be allowed the right to use the [međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] without the consent of the Certificate holder.
9. The [Međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] complies with the requirements for grant of Aerodrome Reference Code. "[upiši kod]"

DOPUNSKI UVJETI
ADDITIONAL REQUIREMENTS

IZUZEĆA / OGRANIČENJA
EXEMPTIONS / LIMITATIONS

"[upiši izuzeća ili ograničenja ako ih ima]"

Broj: "[broj protokola]"
Reference Number

Ovlaštena osoba:
Authorised person

Datum izdavanja: [datum]
Date of issuance

[Ime i prezime ovlaštene osobe]

PRILOG -2b-

Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine, na temelju članka 15. stavak (1) i članka 38. stavak (1) točka g) Zakona o zrakoplovstvu BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 39/09), sukladno članku "[navedi član]" Pravilnika o uvjetima i načinu izdavanja potvrde aerodromskog operatora ("Službeni glasnik BiH", broj: 28/05 i 20/11) i članka "[navedi član i pravilnik]", izdaje

Pursuant to Article 15 (1) and Article 38 (1)(g) of the Aviation Law of Bosnia and Herzegovina ("Official Gazette of BiH" No.39/09), in accordance with Article "[navedi član]" of the Regulation on the Requirements and Terms for Issuance of an Aerodrome Operator Certificate ("Official Gazette of BiH" No.25/05 and 20/11) and Articles "[navedi član i pravilnik]", the Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation has hereby issued

**ODOBRENJE
AERODROMSKOG PRIRUČNIKA**
*LETTER OF APPROVAL
OF THE AIRPORT MANUAL FOR*
"[naziv aerodroma]"

Odobrava se [aerodromski priručnik ili priručnik za korištenje], [izdanje] od [datum] za uporabu sukladno Potvrdi za [međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] "[broj potvrde]" .

This [aerodromski priručnik ili priručnik za korištenje], [izdanje] of [datum] is hereby approved for use in accordance with the [međunarodni aerodrom, letjelište, teren, helidrom] Certificate "[broj potvrde]" .

ROK VAŽENJA
VALIDITY

Ovo odobrenje važi do [datum] godine, osim u slučaju suspenzije ili ukidanja.

This Letter of Approval shall be valid until [datum] , unless suspended or revoked.

Broj: "[broj protokola]"
Reference Number

Datum izdavanja: [datum]
Date of issuance

Ovlaštena osoba:
Authorised person

"[ime ovlaštene osobe]"